

y de barons», *Romllo.*, reco. a Vic (MilàF, 73.4): no hi ha encara l'èhpsi del *ben*, però observem, gràcies a la passiva, que això ja és un verb unificat, i no pas amb el sentit de mera o serena benevolença: ha estat l'objecte del tracte amatori de gent tan alta; i ella se'n vanta.

Rebutgem, dones, l'actitud dels qui fan aquella fórmula opositiva: «valencià *voler* / Principat *estimar*» (ells diuen «català *estimar*», com si els valencians no parlessin la il·lustre llengua d'Ausiàs March, sinó algun obscur patuès). Germà Colon, home eruditíssim, (veg. la nota 3 que li hem dedicat a l'article *VOLCA*), però arrelat a l'estranger, amb interessos més germànics o suïssos que valencians; o d'altres massa ennuagats de mamades ponentines; i fins i tot alguns bons patriotes (de la pàtria nostra, no d'entelèquies «espanyoles»... carpetovetòniques), però un poc massa simplistes. Ja hem comentat això a l'article *ESTIMAR*. Tant *estimar* com *voler bé* i fins *voler* són comuns a totes les terres catalanes. En unes l'ús d'*estimar*, a les altres el de *voler (bé)*, han proliferat més.

Gent valencianíssima em fa notar que frases amb *estimar* 'amar' també són usuals en aquella terra: «ella *estima* la filla, voreu, i ---», «sí però es casà sense *estimar* el marit i ---», «bé: *estima* el núvio que ara té», «no, xè, que són dos germanes que s'*estimen* molt». En altres casos no escauria això, i escau *voler*. Ricard Santmartí, home no pas exaltat, ni gens d'esquerra, sabia prou certa veritat, i l'anava repetint sempre amb les paraules: «a Madrid, als valencians no *nos volen*»: tothom a València li ho havia oït (i jo també).

En altres casos de *voler/estimar* val., percebo certa distinció de matís: l'*estimar* dels valencians em sembla cosa del cor, de l'instint entranyable, involuntaríssim i alhora enamorat, apassionat; *voler bé, voler*, és també amar, però amb colorit de simpatia, de comprensió: per què tanta gent de la «meseta» no veuen amb amor els catalans (del Princ. o del País, tant se val) ni els portuguesos o gallecs: hi manca la simpatia, la comprensió d'intel·ligència i tarannà de vida. Aquí ja no és cosa de cor; per què aquella dameta demostrava «ser mallol»? perquè no veia que aquell home no tenia tirat envers ella, no hi encaixava: les «afinitats electives» goethianes, això ja no és cosa entranyable.

En la definició del *DFa.*, les frases que dona són excel·lents: «*voler bé a algú, voler-li mal; et voldria tota la sort, però em sembla que no reeixiràs*»: l'arrel del *voler tota la sort* i del *voler bé* és quasi la mateixa. Només que potser pel seu voler de sobrietat, de vegades ultrancer, Fabra no arribà a voler més de relleu la importància excepcional del *voler bé*. Alguns observadors col·legues pensen —i jo també m'hi decantaria— que es podria millorar i completar l'article del *DFa.* posant-li a la fi: *voler bé a algú, desitjar-li el bé, per ext. reduït a voler: voler bé, estimar, amar.*

Voler substantivat: «Si-m don solaç creeu ferm que yo-l feny, / si no-y acull Amor al delit pendre: / les potestats del Cel han volgut vendre / e fer catiu de mon *voler* lo seny / --- / Lo temps dels déus se vol ara mostrar, / car dintre sí un déu cascú vol fer, / e

dels desigs on corre lo *voler*, / solempnes déus a tots veig adorar; / e, sobre tots, Venus és mils servida, / car nostra carn no coneix altre déu», Ausiàs *LXXV, 2d, 3c*; «més que-l penell / les muda-l *vent*, / may llur jahent / nunc' ha sa stiba, / ne hon fort tiba / llur flux *voler*, / mon vell saber / ha sdevengut», JRoig (*Spill*, 625). També en Llull (*Do. Pu.*, 100 etc.).

DERIV.: *Vol m.*, arcaisme rar per 'voluntat': «pus --- Déus creà-l món, / hajats per cert que cells qui són / per Ell creats fan ço que Ell vol, / e no poden contra son *vol* / fer, ne contra ço que Ell permet», BMetge (*Fort. e Prud.*, *NCl.*, 84.9, no en *Somni*); «Lo dit P. Andreu trenchà sa ampola ab la mànegua, mentre sà livava de taula, no fahent a sson *vol*» en un doc. ross. de Cornellà del Bèrcol, que deu ser del S. xiv (*InuLC*, S-199); doc. on *no fahent-ho a son vol* val per 'sense voler'. Té antecedents venerables, car és el mot que ja figura en els Juraments d'Estrasburg: «Ab Ludher nul plaid nunqua prindrai qui, meon *vol*, cist meon fradre Karle in damno sit» (lín. 10): tant aquí com en el doc. ross., i en BMetge, va amb pron. poss., *mon vol, son vol*, 'de voluntat meva, d'ell'; també oc. ant.: *far a son vol* Arnaut Daniel «ab franc *vol* e ab cor humil» Lanfranc Cigala (*Appel, Chr.*, 26.24, 32.51).

Volença [Ausiàs]: «No-s pot saber --- / lo gran delit --- / d'aquell qui és amador verdader / e ama si vehent-s' en tal *volença* xxxix, 5i; «menys de rahó ve de passió *volença*», Ausiàs, ed. Pagès II, 288; «està a la seva *volença*» 'està a su disposició' (Muntanya); 'amor, simpatia', ex.: «per la gran *volença* que us portava», *DAG.*; «en les tenebres sento el seu espinguet com clarí de festa: una fosca *volença* del seu cor li deu donar a entendre que jo, el seu pare, sóc aquí», Coromines (*De plaer* --- vi, p. 205); *volència* (Llull, quatre exs.; i un de *volença*, *Mera*. iv, 397). *Volent. Voleador.*

Voluntat, del ll. *volūntas*, -ātis, id., que sembla haver passat al cat. per via hereditària; després influït, en la forma, primer per *volent* del verb *voler*, d'on l'antic *volentat*; i, a la fi per influència del ll., *voluntat*: «qui caritat ---, no qer --- la *voluntat* de la carn, mas solament de l'ànima», *Hom.*, 2r19 (de nou 4r21); «los Còssols de Vilafrancha, ab *voluntat* e ab requisició e ab consentiment dels prosòmens de la vila ---», *Cart.* de Vilafranca de Conflent, a. 1324, fº 1rº. «Aloma —dix Evast— yo vull fer testament --- prec-vos que-m digats vostra *volentat* de ço que havets en preposit aprés ma mort», Llull (*Blanq.*, *NCl.* i, 9312), que és la forma normal en Llull (*NCl.*, 93.16, 93.21, 93.26, i passim).

La vacil·lació *volentat/voluntat (-untat)* pròpia de la llengua antiga, és comuna al cat., oc., fr. i it.; cf. les dades i reflexions de Stimming (*ZRPb.* xxxvii, 466-71) relatives al mot i al seu derivat *volenter* (ínfra). Però aviat, reaccionant la influència llatina, s'arribà a la forma *voluntat* del català modern, que és ja la constatada per Busa-N. (1507) i OPou: «TESTAMENT Y HERÈNCIA: lo qui fa testament --- la *voluntat* del testador: mens testatoris --- fer hereu ---» (*TbPu.*, 239). És vulgar una forma *valuntát* a Menorca (Ferrer Ginart, *Rond.*